

Orðsporsáhætta: Erfðafræði, skolprör og Meryl Streep

Dr. Sveinn Margeirsson, forstjóri Matis ohf

Ísland: hreint og ómengað

Þjóðviljinn 8. febrúar 1989: „Hvalveiðistefnan – Þýskalandsmarkaður hruninn – Aldi Nord hættir að kaupa rækju og kavíar“

Trade with Iceland

Morgunblaðið 22. mars 1989: „Skeyti frá Aldi til SL: Hættum að selja rækju vegna þrýstings frá grænfríðungum“

Tilnefning tilvísunarrannsóknastofa er lögboðin krafa eftir innleiðingu matvælaöryggis á Íslandi

MAST og Matís hafa unnið sameiginlega að uppbyggingu námskeiðs um matvælaöryggi á MSc stigi í matvælafræði við Háskóla Íslands.

Matís hefur á að skipa um 100 starfsmönnum, þar af fjölda sérfræðinga á sviði matvælaöryggis, efna- og örverumælinga, greiningu erfðabreyttra matvæla og áhættumats.

Ábyrgð á framkvæmd matvælaöryggis á hvílir á herðum sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra

Bandaríkin október 2013: 33 látnir af völdum „*List.monocytogenis*“

**Sökudólgurinn einn
framleiðandi**

**En allir aðrir framleiðendur
sömu vöru hafa beðið hnekki**

**Ábyrgðarmenn nú gjaldþrota
fyrirtækis dæmdir sekir og
eru á leið í fangelsi**

**Hafa höfðað mál gegn eftirlits-
fyrirtækinu, sem gaf þeim
toppeinkunn**

Matvælaöryggi getur verið dauðans alvara

VÍSIR

28. Júní 1981

Föstudagur 12. Júní 1981, 130. töl. 71. árg.

Ókennileg matareitrun kom upp á Sauðárkróki:

ÞRENT LIGGUR NÚ MJÖG ÞUNGT HALDIÐ

– sýni hafa verið tekin úr verslunum og kjötvinnslustöð

og send í ræktun til Bandaríkjanna

Tvö börn og tólf ára gömul stúlka, öll frá Sauðárkróki, liggja nú þungt haldin á sjúgustöðvöld í Reykjavík vegna ókennilegs sjúkdóms, sem þó er einna helst talinn vera matareitrun. Sjúkdómseinkenna varð vart um síðustu helgi og voru sjúklingarnir sendir á sjúgustöðvöld í Reykjavík þar sem þeir hafa legið mjög þungt haldnir síðan. Ekki er enn ljóst hvað valdið

hefur eitrunin, en fulltruar Heilbrigðisfélagsins hafa verið á Sauðárkróki og tekið sýni, bæði úr verslunum og kjötvinnslustöðvöldum. Hafa sýni verið send til Bandaríkjanna í ræktun og er beðið niðurstöðu þeirra. Landlæknir og fulltruar Heilbrigðis-

eftirlits voru á fundi í morgun og náðist því ekki til þeirra. Se hér um matareitrun að ræða er augljóst að öllu alvarlegri matareitrun hefur ekki orðið hér á landi. Börnin tvö, annað á öðru ári og hitt sex ára gamalt, eru mjög illa haldin, einkallega eldra

börnin sem fengið hefur bólgur uppi heilastöðvar og kann það að hljóta varanlegt heilsuför. Vár hafði tali af hvarabakningum á Sauðárkróki í morgun, en hann vildi fátt um málið segja. Á sjúkrahúsinu á Sauðárkróki náðist ekki í vaktgjafandi læknir, sem tók við sjúklingunum um helgina. Börnin tvö eru systkin, en stálþába stúlkan er barnfóstra þeirra. —Gsal

Grunur um matareitrun eftir að 30-40 veiktust

GRUNUR um matareitrun kom upp um helgina í mótuneyti sem starfsmenn nokkurra ríkisstofnana snúðu á við Borgartún 7 í Reykjavík. Kom hann upp í framhaldi af veikindum 30 til 40 starfsmanna sem snútt höfuð í mótuneytinu í síðustu viku. Rögvaldur Ingólfsson, sviðastjóri matvælaásviðs hjá Heilbrigðisféliti Reykjavíkur, segir málið í rannsókn og ekki hægt að segja nákvæmlega um það á þessu stigi hvað gerst hefur. Veikindi komu upp í síðustu ríku hjá 30 til 40 starfsmönnum Vegagerðarinnar, Ríkiskaupna og

fleiri stofnana sem eru til húsa við Borgartún 7. Grunur um matareitrun kom hins vegar ekki upp fyrr en á föstudag þegar menn, sem veikt höfðu, komu aftur til vinnu og fóru að bera sig saman. Var þá haft samband við Heilbrigðisféliti Reykjavíkur sem hóf rannsókn málsins. Að sögn Rögvalds voru einkenni sýknað, uppköst og niðurgangur, og stöðu veikindin yfirleitt ekki lengi. Matur frá eldhúsi ríkisstofnanna í Tollstöðvarhúsinu er meðal annars sendur í Borgartún 7 en aðrir sem snúddu mat

þaðan, til dæmis starfsmenn hjá tollstjóra og fjármálaráðuneyti í Arnarhöll, hafa ekki veikt. Hefur því grunur helst beint að mótuneytinu við Borgartún, en þar fer einnig fram lítils háttar matagerð. Hvergi náðast sýnishorn af matvælinum né frá þeim sem veiktust en verið er að kortleggja faraklafræði sýkingarinnar. Segir Rögvaldur að farið hafi verið fram á ákveðnar umbætur þar og mótuneytið síðan þrífist og sóttþreinsað. Þjótt Rögvaldur virðir að það yrði óþnád á ný í vikunni.

fréttir LAUGARDAÐUR 9. MAJRS 1986 DV

Fermingarbarnamót á Löngumýri í Skagafirði: Presturinn og 28 börn fengu niðurgang

– sterkur grunur á matareitrun af kjötbollum eða hakkrétti

Stærkur grunur leikur á að 28 af 55 fermingarbörnum frá Sauðárkróki hafi fengið matareitrun í vikunni þegar þeim kom af ferðisvæðingum á Löngumýri í Skagafirði sem haldin var á mánudag og þriðjudag. Presturinn veiktist síðustu helgi og þeir af fjórum fullorðnum farangurum sem voru með í ferð. Fermingarbörnin hafa meira og minna verið frá skóla

vegna matareitrunarinnar en enginn hefur lagst á sjúkrahús vegna þessa. Viðað er um fleiri börn en þessi 28 sem hafa fengið snert af matareitrun. Orsök veiktisdrarna liggur ekki fyrir. Sigurjón Þórðarson, heilbrigðisfulltrúi Skagafjarðar, stöðfesti í samtali við DV að samsýrni hefði verið tekin og sett í ræktun. Hann sagði rökstuddan grun vera fyrir matareitrun en lítil líkur væru á salmonélluþykningu. Veikindin hafa einkum lúst sér sem niðurgangur, uppköst og ógleði og í verstu tilfellum þralitir angaverkir. Sigurjón sagðist ekki hafa heyrt um að börnin hefðu fengið blata en hér hlitir er einmitt áþegnt einkenni salmonélluþykningar. Sigurjón veiktist með niðurgangi úr ræktuninni fjósdaga.

Fermingarbörnin börðuðu tvær beitar máltíðir í forðum. Í fyrri skiptið voru kjötbollar á boðstöðum og í síðasta skiptið hakkréttur sem innihélt pylsuhita. Ekki liggur fyrir hvort rétturinn olli matareitrun. Þó liggur fyrir að sé farangurinn sem ekki veiktist slöngvi seinni réttinum þannig að hakkóð eða pylsurnar liggja mest undir grun.

Í samtali við DV víðarómndi sr. Gísl Gunnarsson í Gilsambæ, sem stírnir Sauðárkróksprestakalli í farveru Hjalmars Jónssonar, að hafa fengið niðurgang skömmu eftir að hann kom heim frá Löngumýri. Hann víðist að öðru leyti ekki tjá sig um málið fyrir en ljóst væri hvað ölli veiktisdrarna hjá honum og fermingarbörnum. —bjb

Matareitrunin á Norðausturlandi:

Uppruna sýkingarinnar leitað á veitingastöðum

– 40-50 hafa veikt

Útáskvæði: um Norðurland og öðrum um Austurland. „Eg fék skýringu af þessu“ sagði Hákinn

Stúli sem sýnt var ein veikt þegar það lést língab,“ sagði Hákinn

Hákonson, starfsmaður Heilbrigðiseftirlits Austurlands í gar. DV hefur beittir fyrir því að í þessum hafi verið 30 manns og 13 af þeim hafi verið veiktir eða hlöfu veikt þegar hefurinn kom til Breiðdalavíkur

Elia hópur Sefermannna sanna hafa leitað sýkingarinnar í Breiðdalavíku og víðum eftir sefning um Neður- og Austurlandi og frá sýnt af því hvernig stíttan af til leiðis-veiktis á VB í Mýratali.

Ólafur Ólafsson, heilbrigðisráðgjafi Sefermannna, segir hafa verið veiktir 40-50 manns í Breiðdalavíku og víðum eftir sefning um Neður- og Austurlandi og frá sýnt af því hvernig stíttan af til leiðis-veiktis á VB í Mýratali.

Ólafur Ólafsson, heilbrigðisráðgjafi Sefermannna, segir hafa verið veiktir 40-50 manns í Breiðdalavíku og víðum eftir sefning um Neður- og Austurlandi og frá sýnt af því hvernig stíttan af til leiðis-veiktis á VB í Mýratali.

Matareitrun er öflugasti kúrin

Fundaferðin með utanríkismálanefnd gekk vel þar til ég fékk matareitrun.

Sigmundur Davíð Gunnlaugsson, formaður Framsóknarflokksins, borðaði útlent í Finnlandi og varð misdægurt. Hann hefur misst tíu kíló síðan hann byrjaði á hinum umdeilda íslenska megrunarkúr.

Ísland: hreint og ómengað?

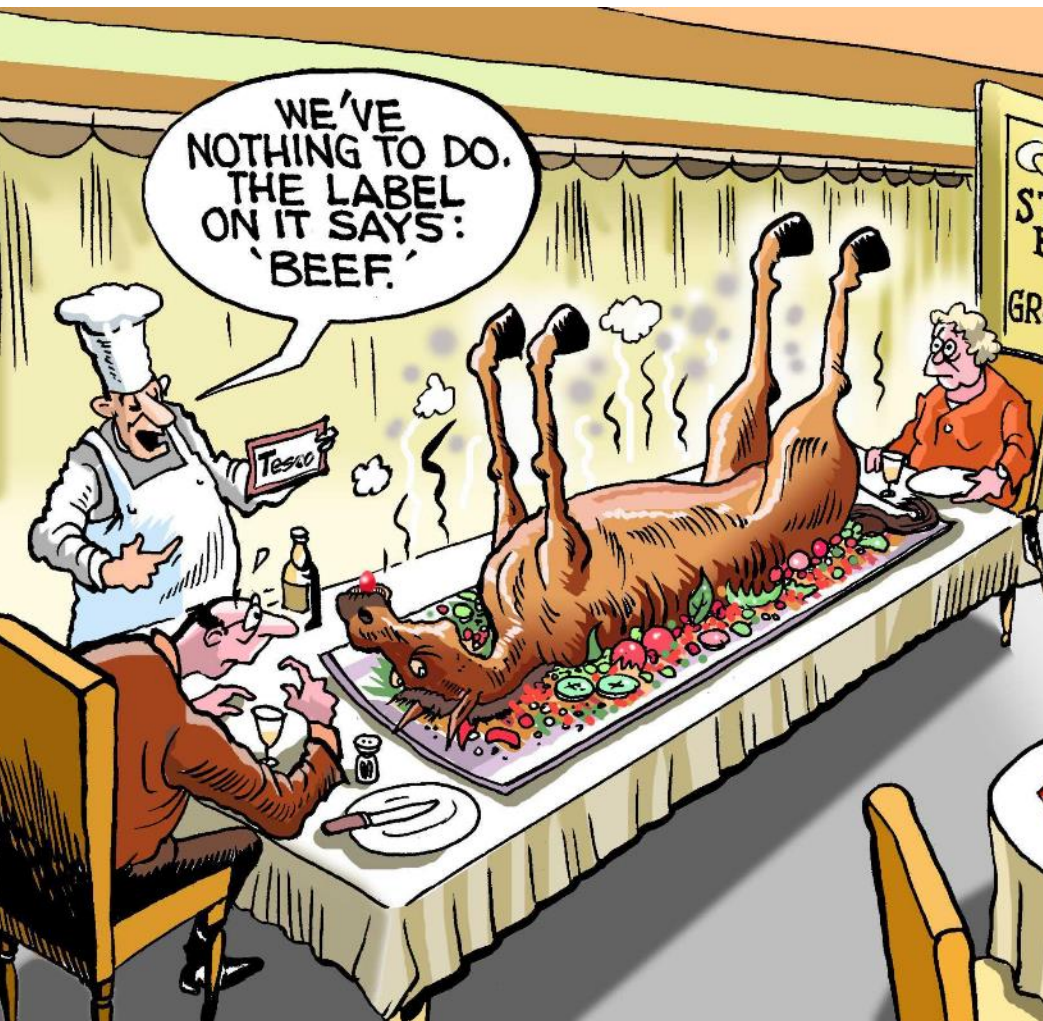
2011: 53 létust og 3.950 sýktust

Ekki gúrkur heldur baunaspírur ræktaðar af fræjum frá Egyptalandi

Andreas Hensel im Interview „Es wird häufiger Krisen geben“

Rekjanleiki – Hrossakjöts-skandall

Rat meat sold as lamb in Shanghai and tourists may have eaten it, police say

China fake meat scandal: telling your rat from your mutton

Police in Zhejiang province issue guide to help consumers distinguish between real and fake mutton

At least it's not horse

<http://britishsinophile.com/2013/05/12/another-chinese-food-scandal/>

Vörusvik – skaða umhverfið – ímyndina – „budduna“ - heilsuna

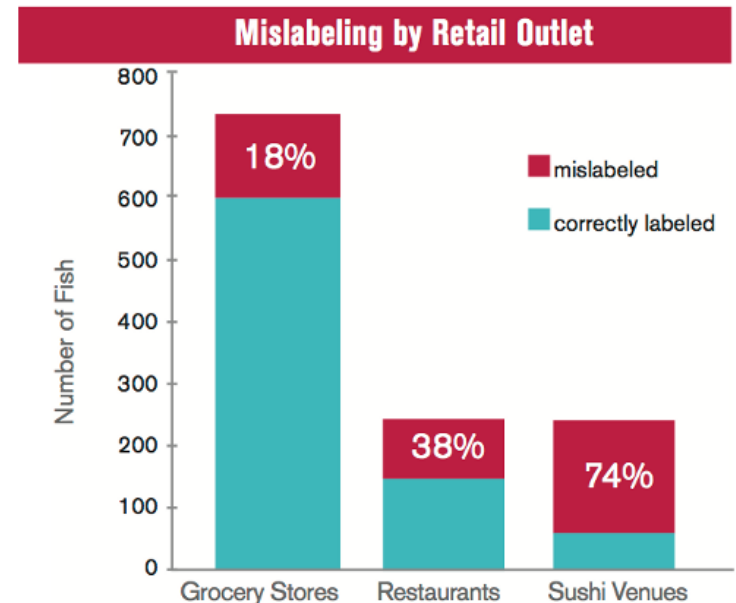

Seafood fraud can directly threaten human health

Seafood fraud creates a market for illegal fishing

Mislabeling fish makes it difficult for consumers to make eco-friendly choices

Seafood fraud misleads consumers about the true availability of seafood

Oceana.org

USA Today 21. febrúar, 2013 : „ About a third of all fish sold in restaurants and supermarkets may be falsely labeled“

DAGBLAÐIÐ, MIÐVÍKUDAGUR 20. JÚNÍ 1978.

DB á neytendamarkaði

Skemmdir gaffalbitar eru til í böðum

„Ég er þessi maður á þessum markaði og veita öðrum fólkum um þessar mundir. Ég er þessi maður á þessum markaði og veita öðrum fólkum um þessar mundir.“

„Ég er þessi maður á þessum markaði og veita öðrum fólkum um þessar mundir.“

RÚSSNESK ÁLETRUN UNDIR ÍSLENZKRI

ICELAND WATERS SELBYD

DB er á þessum markaði.

Ólögleg aukefni í matvællum:

Látum að sjálf- sögðu vita

– segir Grímur Valdimarsson

DAGUR

Akureyri, fimmtudagur 13. nóvember 1986

Ræðjan frá K. Jónsson & Co.:

„Rotvarnarefni algjör óþarfi“

– segir Ásbjörn Dagbjartsson hjá Rannsóknarstoflu fiskiðnaðarinnar

„Þegar varan er niðursöðin er ekki reiknað með að það séu“

Ólafsfjörður:
Sigurðbjörgin senn tilbúin

Nú eru að verða tilbúin 2 man-
nanna stöðvar Sigurðbjörgin, ský-
Magnús Gunnarsson er í
Ólafsfjörð, hlutab. Bilunin var
allt að þriðja stöð og hafa þar
nærhið þriðja reykiseldi öngi og
nauðsynlegt að kaupa nýja villi
í skýggi. Það mun kosta um
10 milljarðir.

„Að sjón Svavars B. Magnú-
sonar. Þetta er stundastafa Svavars
tölvu þetta kostar um 10 milljarðir
og veita öðrum fólkum um þessar
mundir.“

Hann sagði að þessi stöðvar
gætu verið varanir en þó væru
það stöðvar í þessum tilfalli þar
sem um lítið magn hefði verið að
veita öðrum fólkum um þessar
mundir.“

DAGBLAÐIÐ – VÍSIR
149. TBL. – 78. og 14. ÁRG. – ÞRIÐJUDAGUR 5. JÚLÍ 1988.
VERD | LAUSASÖLU KR. 75

Forstöðumaður Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur um bönnuð litarefni í matvællum hérlendis:

Nota ólögleg litarefni sem geta leitt til dauða

– ítrekaðar kærur vegna ólöglegra litarefna bera engan árangur – sjá bls. 2 og baksíðu

Notkun á ólöglegum litarefnum:

Eilífðarvandamál

Röng upprunavottorð rækju til EB-landa:

Vangreiddur tollur getur verið allt að 200 milljónir

Rannsókn á upprunavottorðum í rækjuvinnslunni:

Boltinn hjá Evrópusambandinu varðandi framhaldið

Fölsuð upprunavottorð við útflutning á rækju:

ESB krefst 250 milljóna

– en sökudólgarnir eru gjaldþrota

Bréf frá forstjóra Aldi tekið fyrir á stjórnarfundum Sölustofnunar lagmetis á morgun:

Íhugar að hætta að selja íslenska niðursoðna rækju

Erum mestu syndaselirnir í rækjuinnflutningi til EB

Röng upprunavottorð héðan næstum því 60% tollsvikanna

RÖNG upprunavottorð og önnur sviksemi með sjávarafurðir, sem fluttar eru til Evrópu, að rækjan sé íslensk og skali því tolluð í samræmi við það. Nálga samvinnu milli svikadéðlar EB og viðkomandi yfirvalda á Íslandi hefur takmarkað þessa áhyggjur en lætlað

Í EB-fréttum er staðhæft að Íslendingar hafi svindlað mest í tollaviðskiptum með sjávarafurðir á markaði EB á síðasta ári:

Sviksemi Íslendinga kostaði EB 270 milljónir króna

„Græn rækja“ ennþá á ferð

Við höfum fyrir því öruggar heimildir að K. Jónsson og Co hf. á Akureyri reynir nú ákaft að fá útflutningsvottorð á „græna rækju“. Ymsir aðilar í lagmetisöðnaði hafa af þessu miklar áhyggjur.

Fiskur er ekki „bara“ fiskur

NAME THAT FISH

Fillets are one of the most easily disguised forms of fish, since many fish look similar without identifying features such as the skin, head and tail. See if you can identify which of these pairs of fillets is accurately labeled. For extra credit, name the true identity of the take. For example, only one of the first pair of fillets is Atlantic cod, while the other is an unrelated species of fish. Can you tell the difference? Answers at the bottom of the page.

Atlantic cod?

Grouper?

Swordfish?

Red Snapper?

Wild Salmon?

Fillet photos: NOAA

Answers: 1. Left photo is escolar or oilfish, 2. Left is file perch, 3. Right is mako shark, 4. Right is rockfish, 5. Left is farmed Atlantic salmon

EXAMPLES OF COMMONLY MISLABELED SEAFOOD

You Purchased	You Received
Red Snapper	Slender Pinjalo, Channel Catfish, Rockfish, Tilapia, Nile Perch, Mahi Mahi, Mullet Snapper, Malabar Blood Snapper, Atlantic Cod
Mahi Mahi	Yellowtail
Grouper	Channel Catfish, Hake, Tilapia, Alaska Pollock, Nile Perch
Wild Salmon	Farmed Salmon
Swordfish	Mako Shark
Bluefin Tuna	Bigeye Tuna, Yellowfin Tuna
White Tuna	Escolar
White Snapper	White Hake
Atlantic Cod	Alaska Pollock, Norwegian Pollock, Whiting, Saithe, Escolar
Chilean Sea Bass	White Bass, Striped Bass
Shark Meat	Nile Perch
Red Drum	Black Drum
Halibut	Sea Bass, Deep-water Cape Hake
Haddock	Saithe
Anchovies	Icefish
Orange Roughy	Oreo Dory, John Dory
Red Mullet	Spotted Goatfish
Monkfish	Pufferfish

Jacquet and Pauly 2008, Lowenstein et al. 2009, Wong and Hanner 2008, Miller and Mariani 2010, CBC News.

Tilapia: Meryl Streep fiskanna?

